

Yttrande över remiss, Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning (SOU 2024:43)

Region Västernorrland har tagit del av och getts möjlighet att yttra sig över remiss; Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning (SOU 2024:43)

Region Västernorrland tillstyrker några av betänkandets förslag men avvisar förslagen i övrigt.

Allmänt

Region Västernorrland uppfattar att utredningen endast i begränsad utsträckning har utrett hur samverkan med kommunsektorn kan utvecklas. Den har i stället, dels tagit fram rekommendationer till staten hur den bör använda sig av olika samverkansformer, dels lämnat förvaltningsrättsliga förslag på hur SKR kan ersättas och statens insyn och kontroll över kommunsektorn ökas.

Region Västernorrlands bedömning är att en utredning med syfte att bilateralt utveckla samverkansformer mellan stat och kommunsektor kommer att kräva en djupare analys av varje delfråga och delområde; fler jämförelser med andra länder; samt ökat deltagande och starkare förankring i relation till kommunsektorn.

Det kan också noteras att det pågår ett flertal närliggande utredningar, vilka behöver inväntas och bedömas samlat.

11.10 Länsstyrelsernas roll i samverkan

Region Västernorrland avstyrker betänkandets förslag om obligatoriska regionala råd ledda av länsstyrelser, med motiveringarna att frågan inte har utretts tillräckligt, samverkan inte bör vara obligatorisk, landshövdingen bör inte utse deltagare från kommunsektorn, nyttan och användningen av dessa råd är oklar, andra åtgärder är mer

angelägna, samt att det skulle skapa problem i relation till regionernas ansvar för det regionala utvecklingsarbetet.

Statskontoret har framfört kritik mot att regeringen fortsätter att ge länsstyrelserna uppdrag, utan hänsyn till att det regionala utvecklingsuppdraget har överförs till regioner. För det regionala utvecklingsarbetet, har SKR också en viktig representativ och aggregerande roll, samtidigt som de inte i någon större utsträckning har myndighetsliknande uppgifter. Utöver de samverkansformer som redan finns, kan samverkan med fördel organiseras kring enskilda frågor eller projekt, snarare än att man bygger nya formella strukturer.

Den största potentialen för utveckling ligger i stället sannolikt i en förtydligad och förstärkt styrning och samordning av statliga myndigheter, med länsstyrelserna i en ledande roll. Till exempel att länsstyrelsernas uppdrag uppdateras och att sektorsmyndigheter genomför konsekvensanalyser i relation till geografiska förutsättningar. Statskontoret har gjort den bedömningen att regionernas uppdrag bör säkras genom att förtydliga de statliga myndigheternas roll för att främja länens utveckling. En av de pågående utredningar som bör inväntas är SVESAM - Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling (LI 2024:06).

För hälso- och sjukvårdens frågeställningar välkomnar Region Västernorrland utökad samverkan med länsstyrelsen, men i andra former.

11.11 Samverkan i kris och krisberedskap

Region Västernorrland tillstyrker betänkandets bedömning att länsstyrelserna ska ha det geografiska områdesansvaret på regional nivå. Nuvarande form för samverkan är den mest lämpliga och samverkan i vardagen är grunden för samverkan i kris och krig. Både regionala råd på ledningsnivå och nätverk på andra nivåer behövs.

Region Västernorrland tillstyrker även att statliga medel för uppgifter inför fredstida kriser och höjd beredskap fördelas genom riktade statsbidrag och inte via kortsiktiga överenskommelser. Långsiktighet och förutsägbarhet i bidragen skapar planeringsförutsättningar för verksamheten. Riktade statsbidrag minimerar också risken för att medlen används till vardaglig verksamhet.

12.3.1 Regionalisering av Socialstyrelsen – ett sätt för staten att bättre kunna samverka med och stödja regionerna

Region Västernorrland tillstyrker att regeringen fortsätter att utreda frågan om regionalisering av Socialstyrelsen, eftersom frågan behöver utredas ytterligare.

I samband med fortsatt utredning är det viktigt att regionerna inbjuds i god tid att delta och lämna synpunkter.

12.3.2 Utvecklad samverkan mellan staten och regionerna genom samverkansregionerna

Region Västernorrland avstyrker betänkandets förslag om lagstadgade kommunalförbund eller nämnder för samverkansregioner.

Förslaget utgör ett för stort ingrepp i det lokala självstyret. Kommunalförbund och nämnder bildas av kommuner och regioner för en eller flera gemensamma frågor som de anser sig bäst kunna lösa på det viset. De bör inte användas som ett alternativ eller komplement till en utbyggd statlig förvaltningsorganisation.

13.7 En formaliserad ordning för överläggningar bör införas

Region Västernorrland tillstyrker betänkandets förslag.

Detta är något som redan finns i de nordiska grannländerna och som kommuner och regioner har efterfrågat via sin intresseorganisation, SKR.

15.10.1 De formella kraven för deltagande på distans bör ändras

Region Västernorrland tillstyrker betänkandets förslag. Det finns ett behov av uppdatering av lagen och de avvägningar som har gjorts förefaller svara mot de behov som finns.

15.10.2 Fullmäktiges presidium ska inte kunna delta på distans

Region Västernorrland tillstyrker betänkandets förslag. Det finns ett behov av uppdatering av lagen och de avvägningar som har gjorts förefaller svara mot de behov som finns.

15.10.3 Fullmäktigebeslut om nämndsammanträden på distans

Region Västernorrland tillstyrker betänkandets förslag. Det finns ett behov av uppdatering av lagen och de avvägningar som har gjorts förefaller svara mot de behov som finns.

REGION VÄSTERNORRLAND

Sara Nylund
Regionstyrelsens ordförande

Åsa Bellander
Regiondirektör